

LA LLISTA VERMELLA DE LES AUS DE LES BALEARS

Rosa MEJÍAS *

Les Llistes o llibres vermells són una de les eines de què es disposa per avaluar l'estat de les poblacions de les distintes espècies des del punt de vista de la seva conservació. El biòleg José F. AMENGUAL ha redactat recentment la LLISTA VERMELLA DELS VERTEBRATS DE LES BALEARS per a la Conselleria d'Agricultura i Pesca, la qual consisteix en una base de dades informatitzada dels vertebrats de Balears (Amfibis, Rèptils, Mamífers i Aus) que tenen algun grau d'amenaça per a la seva supervivència degut a factors que impliquen en la major part dels casos l'home. A l'obra han col·laborat un bon grapat de naturalistes de les illes, aportant els seus coneixements per a cada grup d'espècies.

Aquest treball està estructurat en fitxes per a cada una de les espècies considerades que inclouen la següent informació:

- Nomenclatura: Nom científic, noms utilitzats a les illes, nom castellà.
- Distribució: Indicació de la presència o absència a les distintes illes i principals illots.
- Estat de les poblacions: Fenologia de l'espècie i categoria d'amenaça segons les categories de la "Unión Internacional para la Conservación de la Naturaleza" (UICN). Es reconeix la categoria estatal segons el Llibre Vermell de l'ICONA i es determina la categoria balear.
- Interès, usos i conflictes.
- Factors limitants.
- Situació legal: Es detalla la legislació, tant nacional com internacional.
- Informacions i especialistes: Informacions no publicades i el nom dels especialistes rellevants de les poblacions balears.
- Actuacions realitzades o en curs: Des del punt de vista de la conservació de les espècies.
- Actuacions proposades.

La Llista Vermella d'Aus de les Balears inclou informació de tres grups d'espècies definits pels següents criteris:

- a) Espècies reproductores a Balears (a excepció de les que són clarament no amenaçades).
- b) Espècies hivernants o migratòries, alguna de les poblacions de les quals pot resultar afectada per factors d'amenaça a Balears.
- c) Espècies irregulars a Balears que s'han presentat almenys quatre vegades als darrers cinc anys i que s'ha considerat que pertanyen a qualque categoria d'amenaça. També s'inclouen les espècies extingides en època històrica.

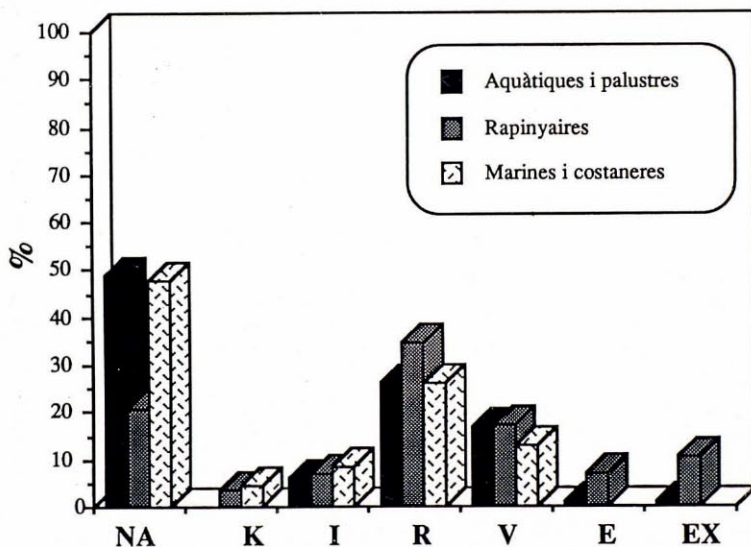
* Secció de Vida Silvestre. Direcció General del Medi Natural. Conselleria d'Agricultura i Pesca (CAIB).

El total és un conjunt de 97 espècies que presenten alguna categoria d'amenaça a Balears en el sentit de l'UICN (Ex: extingida; E: en perill d'extinció; V: vulnerable; R: rara; I: indeterminada; K: insuficientment coneguda).

Aproximadament el 42% dels tàxons que pertanyen a l'avifauna balear posseeixen categoria d'amenaça. L'autor diferencia tres grups amb significació ecològica: *les aus aquàtiques i palustres*, *els rapinyaires* i *les aus marines i costaneres* degut al fet que les alteracions dels biòtops que les sustenten o la seva posició dins les cadenes tròfiques els han fet especialment sensibles a les pertorbacions mediambientals.

El 70% dels rapinyaires balears estan amenaçats i un bon grapat estan en evident perill d'extinció o molt seriosament amenaçats; un 10% de les espècies es va extingir en temps històrics. Un 50% de les espècies lligades a aigües dolces o salobres tenen alguna grau d'amenaça i quant a les aus marines i costaneres, el 13% de les catalogades ho són com a Vulnerables, és a dir que podrien passar a la categoria "En perill" si els factors causals continuassin actuant.

La Llista Vermella dels Vertebrats de les Balears dona una visió de conjunt de l'estat de conservació de la fauna balear, a la vegada que constitueix un document informatiu sobre el qual es pot basar el futur Catàleg Nacional d'Espècies Amenaçades previst a la Llei 4/89 de "Conservación de los Espacios naturales y de la Flora y Fauna Silvestres" i regulat pel RD 439/90. Aquest document és també una eina de treball i de consulta per als que treballen en la planificació i gestió d'espais naturals o en l'elaboració d'estudis d'Impacte Ambiental.

Gràf. 1. Percentatges per grups ecològics de les categories UICN: No amenaçada (NA); Insuficientment coneguda (K); Indeterminada (I); Rara (R); Vulnerable (V); En perill (E); Extinta (Ex).

Llista de les espècies catalogades a Balears, amb la seva coresponent categoria UICN: No amenaçada (NA); Insuficientment coneguda (K); Indeterminada (I); Rara (R); Vulnerable (V); En perill (E); Extinta (Ex).

Espècie	Categoria UICN a Balears	Espècie	Categoria UICN a Balears
<i>Podiceps nigricollis</i>	V	<i>Francoelinus francoelinus</i>	Ex
<i>Calonectris diomedea</i>	V	<i>Porzana porzana</i>	I
<i>Puffinus yelkouan</i>	V	<i>Porphyrio porphyrio</i>	I
<i>Hydrobates pelagicus</i>	I	<i>Grus grus</i>	R
<i>Sula bassana</i>	R	<i>Anthropoides virgo</i>	Ex
<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	R	<i>Himantopus himantopus</i>	V
<i>Botaurus stellaris</i>	V	<i>Recurvirostra avosetta</i>	R
<i>Ixobrychus minutus</i>	V	<i>Glareola pratincola</i>	R
<i>Nycticorax nycticorax</i>	V	<i>Charadrius dubius</i>	V
<i>Ardeola ralloides</i>	R	<i>Charadrius hiaticula</i>	R
<i>Bubulcus ibis</i>	R	<i>Charadrius alexandrinus</i>	V
<i>Egretta alba</i>	R	<i>Lymnocyptes minimus</i>	I
<i>Ardea purpurea</i>	V	<i>Scolopax rusticola</i>	I
<i>Ciconia ciconia</i>	R	<i>Limosa limosa</i>	R
<i>Plegadis falcinellus</i>	R	<i>Numenius arquata</i>	R
<i>Platalea leucorodia</i>	R	<i>Numenius tenuirostris</i>	E
<i>Phoenicopterus ruber</i>	R	<i>Tringa totanus</i>	NA (V)*
<i>Anser anser</i>	V	<i>Larus genei</i>	R
<i>Tadorna tadorna</i>	R	<i>Larus audouinii</i>	V
<i>Anas strepera</i>	R	<i>Sterna nilotica</i>	R
<i>Anas acuta</i>	V	<i>Sterna hirundo</i>	R
<i>Marmaronetta angustirostris</i>	I	<i>Chlidonias hybrida</i>	R
<i>Netta rufina</i>	R	<i>Alca torda</i>	R
<i>Aythya ferina</i>	V	<i>Fratercula artica</i>	K
<i>Aythya nyroca</i>	R	<i>Columba livia</i>	NA (Ex)*
<i>Aythya fuligula</i>	V	<i>Streptopelia turtur</i>	V
<i>Mergus serrator</i>	R	<i>Athene noctua</i>	I
<i>Oxyura leucocephala</i>	Ex	<i>Asio otus</i>	I
<i>Milvus milvus</i>	V	<i>Asio flammeus</i>	R
<i>Neophron percnopterus</i>	V	<i>Caprimulgus europaeus</i>	I
<i>Gyps fulvus</i>	R	<i>Apus pallidus</i>	I
<i>Aegypius monachus</i>	E	<i>Apus melba</i>	R
<i>Circus gallicus</i>	R	<i>Merops apiaster</i>	V
<i>Circus aeruginosus</i>	V	<i>Saxicola rubetra</i>	R
<i>Circus pigargus</i>	R	<i>Oenanthe oenanthe</i>	I
<i>Accipiter nisus</i>	R	<i>Monticola saxatilis</i>	R
<i>Aquila chrysaetos</i>	Ex	<i>Tudus philomelos</i>	K
<i>Hieraetus pennatus</i>	V	<i>Locustella luscinioides</i>	R
<i>Hieraetus fasciatus</i>	Ex	<i>Luscinola melanopogon</i>	R
<i>Haliaeetus albicilla</i>	Ex	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	R
<i>Pandion haliaetus</i>	R	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	R
<i>Falco naumanni</i>	R	<i>Sylvia sarda</i>	I
<i>Falco vespertinus</i>	R	<i>Sylvia undata</i>	R
<i>Falco columbarius</i>	R	<i>Sylvia conspicillata</i>	R
<i>Falco subbuteo</i>	R	<i>Sylvia cantillans</i>	R
<i>Falco eleonorae</i>	R	<i>Remiz pendulinus</i>	R
<i>Falco biarmicus</i>	K	<i>Corvus corax</i>	V
<i>Falco peregrinus</i>	V	<i>Petronia petronia</i>	R
<i>Coturnix coturnix</i>	V	<i>Emberiza schoeniclus</i>	R

BEQUES PER A TREBALLS D'INVESTIGACIÓ SOBRE ORNITOLOGIA 1992

El Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB), en un intent de promocionar la investigació científica en el camp de l'ornitologia i d'estimular entre ornitòlegs no professionals i estudiants universitaris l'estudi i el coneixement de les aus a l'àmbit de les Balears, convoca anualment unes beques per a treballs d'investigació.

La concessió d'aquestes beques se fa d'acord amb unes bases, que se troben a disposició dels interessats a la seu de l'associació.

El camp d'investigació serà l'Ornitologia, entesa des de qualsevol dels seus aspectes: ecologia, biogeografia, migracions, comportament, taxonomia, etc.

En aquest sentit se donarà prioritat a aquells projectes que presentin un clar interès en el camp de la conservació.

L'àmbit geogràfic dels treballs serà el de les Illes Balears.

Els projectes hauran de ser originals i inèdits, i se podran presentar individualment o en equip.

La realització dels treballs haurà de ser posterior a la concessió de les beques.

Els aspirants hauran de declarar al GOB totes les sol·licituds d'ajuda que hagin adreçat a altres instàncies, públiques o privades, per la financiació dels projectes presentat a aquest concurs.

Els treballs becats quedaran dipositats al GOB, que en farà l'ús que consideri convenient, inclosa la seva eventual publicació.